

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ЗОНИ «КУРОРТОПОЛІС ТРУСКАВЕЦЬ»

Софія Штойко, Володимир Холявка

*Львівського державного університету фізичної культури
м. Львів, Україна*

Процес глобалізації, який є невід'ємним компонентом розвитку світової економіки, супроводжується і безпосередньо проявляється у зростанні загальносвітових потоків товарів, послуг, капіталів, обміні науково-технічної та виробничої діяльності, розширенні прав власності, в інтеграційних процесах тощо. Відбувається формування єдиного світового господарства, до якого у взаємозв'язку та взаємозалежності належать корпорації, галузі, країни та релігійні об'єднання.

Перебудова у сфері економіки має зосереджуватися на внутрішніх економічних системах з обов'язковим використанням ринкових механізмів.

Україна інтегрується в міжнародну економічну систему через різні форми співпраці із зарубіжними партнерами. За світовою практикою, серед різноманітних форм такими є зарубіжні прямі інвестиції, тому висвітлення господарського комплексу як моделі туристичної спеціальної економічної зони є особливо актуальним [4].

Економічні зони й території зі спеціальним режимом дають змогу розширити зовнішньоекономічну співпрацю, розв'язати проблеми зайнятості, забезпечити економічне зростання добробуту населення, активізувати науково-технічну діяльність. Позитивний досвід зонування змушує країну, яка приймає враховувати як загальні закономірності розбудови спеціальної економічної зони (СЕЗ), так і територій пріоритетного розвитку (ТПР). Ці складники наявні у практиці багатьох держав світу. Вони є провідниками міжнародного економічного обміну капіталами і товарами, каталізаторами інвестицій [5].

З'ясування теоретичних, методичних і практичних питань дає змогу ефективніше проводити розбудову вільних СЕЗ і ТПР. Стосовно «Курортотополісу Трускавець» [3], вони є зоною туристсько-рекреаційного типу.

Відповідно до чинного законодавства України, за ініціативою місцевих органів влади створена з січня 2001 р. на 20 років спеціальна економічна

зона туристсько-рекреаційного типу «Курортополіс Трускавець» [1]. На її території діє законодавство України з урахуванням особливостей, передбачених Законом України «Про загальні засади створення і функціонування спеціальних (вільних) економічних зон», та інші законів, наприклад, Закону України від 18.03.1999 р. № 514 «Про спеціальну економічну зону туристсько-рекреаційного типу «Курортополіс Трускавець»». У них передбачено деякі особливості, пов'язані з функціонуванням СЕЗ (пільгові митні, валютно-фінансові, податкові та інші. умови економічної діяльності національних та іноземних юридичних і фізичних осіб, додаткові гарантії суб'єктам СЕЗ, порядок їхньої реєстрації, зокрема інвестиційних проектів, укладання договорів (контрактів), використання природних ресурсів.

Для забезпечення сприятливих умов розвитку іноземних і національних економічних суб'єктів, а також дотримання загальнодержавних зацікавлень між учасниками СЕЗ реалізують питання, пов'язані між адміністрацією зони та всіма її господарськими суб'єктами в усіх галузях діяльності [2].

Формування СЕЗ складається з трьох основних етапів: підготовчого, вихідного і структуроутворювального. Підготовчий етап передбачає розроблення нормативних документів, їхнє техніко-економічне обґрунтування, які згодом проходять експертизи. Визначається процес реалізації нормативних актів. Опрацьовується фінансовий і податковий механізм зони. Закладаються передумови створення органів управління.

Вихідний етап охоплює підготовку формування структури управління СЕЗ. Відповідно розподіляються обов'язки управлінського апарату. Опрацьовуються нормативні документи щодо регламентації взаємовідносин органів управління СЕЗ з місцевими органами влади. Створюється інфраструктура зони, відкриваються комерційні банки, біржі праці, бізнес-центри. Оренднуються державні підприємства. Створюється інфраструктура підготовки фахівців у сфері бізнесу, опрацьовуються заходи щодо відкриття спеціальних шкіл, курсів. Це дає змогу СЕЗ отримати податковий кредит.

На третьому, структуроутворювальному етапі завершується створення транспортної, ринкової та виробничої інфраструктури. Зв'язки між СЕЗ та іноземними суб'єктами досягають міжнародного рівня. Експорт продукції зумовлює потребу технічного переоснащення підприємств. З'являються спільні підприємства, оскільки у СЕЗ надходять іноземні інвестиції. Діяльність СЕЗ зміцнюється, що дає змогу припинити податковий кредит.

Капіталовкладення у СЕЗ окуповуються в цілому за кілька років. Цього достатньо для здійснення основних інвестицій інфраструктур, що активізує базовий виробничий потенціал і посилює економічне зростання функціонування зони.

Визначальними умовами створення СЕЗ «Курортополіс Трускавець» були: відсутність бюджетних коштів на розвиток курортної галузі, що дало змогу зберегти унікальні природо-кліматичні й мінерально-біологічні ресурси; відсутність чіткої форми власності на курорті; відсутність привабливих умов для інвестора (держава не надавала належної підтримки курорту). Урешті-решт ослаблюються заходи щодо модернізації та реконструкції наявної матеріально-технічної бази. Це послужило виконавчому комітету Трускавецької міської ради, після обґрунтування ініціативи, створенням інноваційної структури санаторно-курортної сфери України з правами спеціальної економічної зони [5]. Курортополіс охоплює місто-курорт і єдиний господарський комплекс, який розробляє та впроваджує лікувально-оздоровчий процес, нові технології щодо рекреації, реабілітації та лікування.

Отже, етапи формування СЕЗ «Курортополіс Трускавець» послужили передумовою тривалої та відповідальної роботи щодо завершення пакету документів «про створення «Курортополіс Трускавець» і розроблення техніко-економічного обґрунтування спеціальної зони. Об'ємна документація проходила перевірку понад двох десятків міністерств і відомств, подекуди із зауваженням і, відповідно, доопрацюванням, експертизи на засіданнях Міжвідомчої комісії з розгляду й підготовки документації, необхідної для створення спеціальних економічних зон туристсько-рекреаційного типу [3].

Спеціальну економічну зону «Курортополіс Трускавець» можна вважати унікальним явищем, оскільки в Україні на сьогоднішній день не існує аналогічної структури. Це єдина СЕЗ туристсько-рекреаційного типу.

Накази зі створення СЕЗ містять рішення про заснування зон за мотивами швидкого радикального поліпшення соціально-економічної чи екологічної ситуації проте розрахунки його фінансово-економічної ефективності стають незначущими у центральних органах влади недостатньо вникають у потреби регіонів. На сьогодні Україна не має достатньо ресурсів для ефективного впровадження великої кількості СЕЗ, що вкрай сповільнює забезпечення належних гарантій дій іноземних інвесторів. Окрім того, СЕЗ не мають відпрацьованої нормативно-правової бази.

Список використаних джерел

1. Концепція проекту локальної спеціальної економічної зони «Курортполіс Трускавець» // Відомості Верховної Ради України. – Київ, 1998. – № 16. – С. 149–151.
2. Коссак В. М. Науково-практичний коментар до Закону України «Про спеціальну економічну зону туристсько-рекреаційного типу «Курортполіс Трускавець»/ В. М. Коссак, Ю. Б. Бек, О. М. Чабан. – Львів : Престиж Інформ, 2000. – 144 с.
3. Матолич Б. М. «Курортполіс Трускавець» як спеціальна економічна зона туристсько-рекреаційного типу/ Б. М. Матолич, Б. Д. Петровський // Регіональна економіка. – 1998. – № 3. – С. 158–160.
4. Сіваченко І. Ю. Вільні економічні зони : навч. пос. / І. Ю. Сіваченко, Н. О. Кухарська, М. А. Левицький. – Київ : Дакор, 2002. – 476 с.
5. Семерак О. Правове регулювання іноземних інвестицій у спеціальних (вільних) економічних зонах // Право України. – 2000 – № 10. – С. 34–37.